

ЗАСТОСУВАННЯ СИТУАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ – КЕЙС-МЕТОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглядаються особливості використання одного з інтерактивних методів навчання – кейс-методу, представлена загальна методика роботи з кейсами. Ця методика передбачає використання проблемно-ситуаційного аналізу, шляхом вирішення конкретних завдань – ситуацій (кейсів).

Ключові слова: інтерактивний метод навчання; ситуаційні вправи; кейс-метод; техніка активного навчання; кейс-стаді.

Постановка проблеми. В сучасному світі існування інтерактивних методів навчання практична діяльність викладача англійської мови в умовах трансформації, високої мінливості середовища вимагає не лише вміння адаптуватися до нового, але і вміння випереджати події, займати проактивну позицію. Як наслідок – методичне забезпечення вищих навчальних закладів повинне мати виражену тенденцію до практичного спрямування, відображення чинних тенденцій сьогодення, уникнення надлишкової затеоретизованості, яку не можна використати на практиці.

Тому, важливою характеристикою навчального процесу стає використання ситуаційних вправ з їхньою практичною спрямованістю та наявністю прототипу реальної ситуації. Враховуючи цей факт є доречним застосування кейс-методу при вивченні англійської мови у вищих навчальних закладах.

Метою дослідження є поглибити наукові уявлення щодо специфіки і можливості використання ситуаційного навчання кейс-методу при вивченні англійської мови у вищих навчальних закладах.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Свій внесок у розвиток кейс навчання зробили західні вчені: Дж. Ерскін, М. Ліндерс, П. Хатчінгс, Р. Льюїс, Р. Меррі, Дж. Рейнолдс, М. Стенфорд та багато інших. Серед вітчизняних педагогів цієї проблеми торкалися свого часу Ш. І. Бобохужасв, З. Ю. Юлдашев, М. І. Сметанський, В. М. Галузьяк, О. І. Шовкопляс та інші.

Виклад основного матеріалу. Кейс-метод являє собою техніку активного навчання, яка полягає у використанні конкретних учбових ситуацій при організації процесу навчання, націлену на формулювання проблеми і пошук варіантів її вирішення з наступним аналізом на навчальних заняттях.

Прийнято вважати, що кейс-метод був вперше використаний в Гарвардській бізнес-школі в 1924 році. Викладачі Гарвардської бізнес-школи швидко зрозуміли, що не існує підручників, відповідних для аспірантської програми в бізнесі. При застосуванні кейс-

методу студентам давалися описи певної ситуації, з якою зіткнулася реальна організація в своїй діяльності для ознайомлення з проблемою і пошуки її рішення в ході колективного обговорення.

В перекладі з англійської мови «кейс» – випадок, а «кейс-стаді» – повчальний випадок. Кейс-стаді за визначенням вчених (Ш. І. Бобохужасв, З. Ю. Юлдашев) – це сукупність умов та обов'язків, що описують конкретні, реальні обставини на цьому етапі.

Метод кейс-стаді найбільш цікавий тим, що здійснює практико-орієнтоване навчання іноземній мові й передбачає розвиток навичок говоріння, аналізу тексту, запам'ятовування нових слів, колективного обговорення ситуації та індивідуального формулювання висновків іноземною мовою. В студентів з'являється реальна можливість спілкування іноземною мовою в процесі взаємодії з іншими учасниками групи і викладачем.

Основними методичними питаннями є етапи організації заняття з англійської мови з використанням кейс-технологій, збір і обробка навчальних матеріалів, послідовність аналітичних кроків, методи формування професійно-орієнтованих комунікативних навичок.

На думку О. К. Ільїної, сутність кейс-методу у викладанні англійської мови «складається в самостійній іншомовній діяльності учнів в штучно створеному професійному середовищі» [4; с. 253]. При цьому успіх кейс-методу залежить від трьох основних складових: якості кейса, який повинен бути максимально наочним і детальним, підготовленості студентів і готовності самого вчителя до організації роботи з кейсом і ведення дискусії.

Ю. П. Сурмін зазначає, що найважливішою особливістю кейс-методу в навчанні «є підвищення ефективності діяльності викладача», оскільки застосування кейс-технологій в навчанні дозволяє не тільки реалізовувати свої здібності, але і розвивати їх.

Вчений вважає, що в процесі роботи з кейс-методом спостерігається єдність основних функцій

діяльності викладача: виховної, навчальної, організуючої, дослідницької [5; с. 79].

Будучи інтерактивним методом, кейс-метод завоює позитивне ставлення з боку студентів, які бачать в ньому особливу гру, що сприяє освоєнню теоретичних положень і оволодінню практичним використанням мовного матеріалу.

Наприклад, аналіз різних ситуацій впливає на професійну складову студентів як мовних так і немовних спеціальностей. Він також спрямований на розвиток загального інтелектуального і комунікативного потенціалу студентів і викладача.

Кейс-метод сприяє розвитку різних практичних навичок. Вони можуть бути описані однією фразою – творче вирішення проблеми і формування вміння аналізу ситуації і прийняття рішення.

Структура кейс-методу ґрунтується на тому, що студенти стикаються з конкретним випадком, узятим з практики. Потім, обговорюючи цей випадок англійською мовою, шукають альтернативи його рішення, пропонують свій власний варіант вирішення, який чітко обґрунтовують, а потім порівнюють його з рішенням, яке було прийнято на практиці. Одного правильного рішення не існує, тому після закінчення презентації може бути обраний кращий варіант рішення.

При цьому студентам пропонується осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої актуалізує певний комплекс лексичних і граматичних знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми [7, с. 211].

При вивченні іноземної мови велику цінність для студентів являє собою сам процес аналізу мовної ситуації і пошуку рішення, розвиток їх здатності приймати рішення в ситуації невизначеності, що в свою чергу вимагає особливої організації навчання іноземних мов.

Отже, *вирішити кейс* – означає інтелектуально проробити, опрацювати вихідні умови проблеми й протиріч (невизначеності), закладених в умовах кейсу та сформулювати відповідне професійне бачення. Саме це бачення стане першим щаблем в професійному становленні молодого спеціаліста на шляху практики.

За своїм цільовим призначенням кейс-метод являє собою найчастіше практично-проблемний метод. Кейси можуть бути різними за об'ємом і змістом, що залежить від цілей навчання англійської мови, від рівня знань і умінь студентів, а також від того, яку допомогу необхідно надавати в процесі прийняття рішення.

В загальному вигляді *методика роботи з кейсами* складається з наступних стадій:

На першій стадії учасники проходять підготовку до вирішення проблеми. Здійснюється психологічна й комунікативна підготовка учасників, формуються робочі групи (учасники з ролями, експерти). Учасникам надається вся необхідна інформація щодо логіки, процедури й правил роботи. Відбувається знайомство з інструментарієм, пропонуваним для розв'язку завдань.

На другій стадії – діагностичній – учасники самостійно виявляють характеристики проблем, завдань, ситуацій, представлених у кейсах, систематизують інформацію про діючих осіб ситуацій. Відбувається первинний аналіз інтересів, мотивів, цілей, вчинків, дій персонажів. Задачі, кожного, хто вирішує кейс:

а) висунути максимально можливу кількість гіпотез вирішення кейсу;

б) продумати способи та прийоми перевірки висунутих гіпотез;

в) підготувати план-програму бесіди з візаві по вирішенню задачі, закладеної в кейсі.

На третій стадії – стадії розв'язку кейсу – учасники «програють» кейс. Наш досвід показує, що найбільш оптимальною є ситуація, коли двоє учасників у діалозі вирішують кейс «в акваріумі», а інші виступають експертами-аналітиками, які фіксують свої спостереження, але ще не дають зворотній зв'язок. Якщо це дозволяють умови – ідеально процес вирішення кейсу фіксувати на відеокамеру. Це дасть змогу в майбутньому повертатися до вже вирішених кейсів та організувати відповідну аналітичну роботу по їх обговоренню. Крім того, накопичення банку відеокейсів дає змогу викладачу пропонувати в майбутньому курсантам (студентам) навчальні відео для обговорення.

На четвертій стадії відбувається обговорення та рефлексія вирішеного кейсу. Якщо один й той самий кейс вирішує декілька пар (груп) – предметом дискусії стають як окремі варіанти рішення, так і певні узагальнені підсумки. Предметом аналізу тут є загальний хід вирішення кейсів, рефлексія отриманих результатів і навичок для використання їх у майбутній професійній діяльності.

Отже, метод кейс-стаді концентрує в собі значні досягнення технології «створення успіху». У ньому передбачається діяльність по активізації тих, кого навчають, стимулювання їх успіху, підкреслення досягнень. Саме досягнення успіху виступає однією з головних рушійних сил методу, формування стійкої позитивної мотивації, нарощування пізнавальної активності.

Список використаних джерел

1. Антипова М. В. Метод кейсов (case-study) [Електронний ресурс] / М. В. Антипова. – М. : ФГБУ ВПО «Маргту», 2011. – 150 с. – Режим доступу : http://mpfmargtu.ucoz.ru/metod/metodicheskoe_posobie-1.pdf
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 2015. – 376 с.
3. Гончарова М. В. Кейс-метод в обучении иноязычному общению менеджеров / М. В. Гончарова // Студент и учебный процесс : иностранные языки в высшей школе. Сборник научных статей / Под ред. Ю. Б. Кузьменковой. – М. : Центр по изучению взаимодействия культур ФИЯ МГУ им. М. В. Ломоносова, 2014. (Дискуссионный клуб FLT : современные тенденции и опыт профессионалов. Вып. 5). – С. 95–100.
4. Ильина О. К. Использование кейс-метода в практике преподавания английского языка / О. К. Ильина // Лингвострановедение : методы анализа, технология обучения. Шестой межвузовский семинар по лингвострановедению. Языки в аспек-

те лингвострановедения : сб. научн. статей в 2 ч. Ч. 1 / Под общ. ред. Л. Г. Ведениной. – М. : МГИМО – Университет, 2009. – С. 253–261.

5. Ситуационный анализ, или анатомия кейс-метода / под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю. П. – Киев : Центр инноваций и развития, 2012. – 286 с.
6. Шендерук О. Б., Пермінова В. А. Використання методу кейс-стаді під час викладання іноземних мов. [Електронний ресурс] / О. Б. Шендерук, В. А. Пермінова. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Philologia/26584.doc.htm
7. Шовкопляс О. І. Використання кейс-методу в процесі професійно-орієнтованого навчання англійській мові у вузі / О. І. Шовкопляс // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки, 2013. т. № 14(2). – С. 207–212.

А. С. Крамаренко,

*преподаватель кафедры английского языка,
Криворожская гимназия № 91, г. Кривой Рог, Украина*

ПРИМЕНЕНИЕ СИТУАЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ - КЕЙС-МЕТОДА ПРИ ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

В статье рассматриваются особенности использования одного из интерактивного метода обучения – кейс-метода, представлена общая методика работы с кейсами. Данная методика предполагает использование проблемно-ситуационного анализа, путем решения конкретных задач – ситуаций (кейсов).

Ключевые слова: *интерактивный метод обучения; ситуационные упражнения; кейс-метод; техника активного обучения; кейс-стади.*

S. Kramarenko,

Krivoy Rog Grammar school № 91, Kryvyi Rih, Ukraine

USING SITUATIONAL LEARNING OF CASE METHOD IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH AT THE UNIVERSITY

The article deals with the features one of the interactive teaching methods – «case study method». The general method of work with cases is presented. This method involves the use of problem-situational analysis, by solving specific problems – situations (cases).

Key words: *interactive teaching method; situational exercises; case method; active learning technique; case study.*

Рецензенти: *Гришкова Р. О.*, д-р пед. наук, професор;
Шерстюк Л. В., канд. пед. наук, в.о. доцента кафедри